

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
आ व २०७७।७८ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयन कार्ययोजना

बुदा नं	नीति तथा कार्यक्रम	बजेट वक्तव्यसंग सम्बन्धित वृद्धाहर	मुख्य कृयाकलापहरू	माईलस्टोन	कार्यान्वयन अवधि (६)												कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
					प्रथम चौमासिक				दोश्रो चौमासिक				तेस्रो चौमासिक					
१	२	३	४	५	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	७	८
१२३	आगामी वर्ष सरकारले भू-धरातल तथा जलवायु अनुकूलन वृक्षारोपण, वन विकास र वनको बहुउपयोग गर्ने गरी वन क्षेत्रका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नेछ ।	११६	विरुवा उत्पादन/खरिद (२ करोड ५० लाख) तथा वृक्षारोपण	विरुवा उत्पादन/खरिद (फलफूल: १० लाख)													वनस्पति विभाग (अन्य ७ लाख), वन तथा भू-संरक्षण विभाग (वनजन्य ५०००००), पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (फलफूल: २,३५,०००; वनजन्य:२,८०,०००) राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति (वनजन्य:२,५०,०००) प्रदेश (२,३०,३५,०००)	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय
				विरुवा उत्पादन/खरिद (वन जन्य: २ करोड ४० लाख)														
				विरुवा वितरण तथा वृक्षारोपण प्रारम्भ (३००० हेक्टर)														
१२३	जमिनको बहुउपयोग, आय आर्जन तथा जीविकोपार्जन सुधार र वातावरण संरक्षणमा योगदान पुग्ने गरी कृषि वनको विस्तार गरिनेछ । सबै प्रदेशमा कम्तीमा एक नमुना कृषि वन विकास कार्यक्रम	११६	कृषि वन प्रणाली प्रवर्धन (१६९ हेक्टर)	प्रजाती छनौट सम्झौता तथा स्थान तयार												पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (२५ हेक्टर); वन तथा भू संरक्षण विभाग (४ हेक्टर); राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति (११५ हेक्टर); वन पैदावार विकास समिति, वन तथा भू संरक्षण विभाग, राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति (२५ हेक्टर)	प्रदेश मातहतका निकाय; रेड कार्यान्वयन केन्द्र	
				खेती विस्तार/वृक्षारोपण प्रारम्भ														
१२४	वनलाई प्राकृतिक वन, आरक्षित वा संरक्षित वन, सामुदायिक वन, लगाइएका सार्वजनिक वन, नीजि वन र कृषि वन लगायतका क्षेत्रहरूमा विभक्त गरी दिगो वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन र वनजन्य उद्यम विकास गर्न समृद्धिको लागि वन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छ । वनजन्य उद्योग विकास तथा प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी निजी	११६	दिगो तथा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम (९५००० हेक्टर)	पुनरुत्पादन कटान प्रारम्भ												उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय(९५००० हेक्टर); वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र (१० वटा)	प्रदेश मातहतका निकाय; रेड कार्यान्वयन केन्द्र	
				अग्नी रेखा निर्माण/मर्मत तथा थिनिंग														
		११६	काठ उत्पादन (२ करोड २५ लाख क्यू फिट)	अनुगमन र प्राविधिक परिक्षण (१० वटा)											५	५	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय; नेपाल वन निगम; राष्ट्रिय प्राथमिकताका आयोजना	वन तथा भू-संरक्षण विभाग
				सूचना प्रकाशन														
				समूह क्षेत्र छनौट प्रारम्भ														
११६	वनजन्य उद्यम प्रवर्धन तथा विकास अनुदान (२००० वटा)	उद्यम स्थापना एवं कार्यान्वयन प्रारम्भ													रेड कार्यान्वयन केन्द्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		
		सेवा प्रदायक छनौट																
११६	समृद्धिका लागि वन परियोजनाको आधार सर्वेक्षण गर्ने (१ वटा)	फिल्ड कार्य प्रारम्भ													रेड कार्यान्वयन केन्द्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		
		प्रतिवेदन तयार																
११६	दिगो वन व्यवस्थापन कार्ययोजना तयारी (२५ वटा)	सेवा प्रदायक छनौट													रेड कार्यान्वयन केन्द्र	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		
		फिल्ड कार्य तथा प्रतिवेदन तयार प्रारम्भ																
	नेपाल सरकारका आयोजनाले वनको क्षतिपूर्ति वापत रकम उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । विकास आयोजनाले प्रयोग गरेको वनक्षेत्रको क्षतिपूर्ति			पूर्व तयारी सम्पन्न												नेपाल वन निगम, वन पैदावार विकास समिति.		

वुदा नं	नीति तथा कार्यक्रम	वजट वक्तव्यसंग सम्बन्धित बँदाहरु	मुख्य कृयाकलापहरु	माईलस्टोन	कार्यान्वयन अवधि (६)												कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय		
					प्रथम चौमासिक				दोश्रो चौमासिक				तेस्रो चौमासिक							
१	२	३	४	५	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	७	८		
		११७	रामसार सूचिमा सूचिकृत सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन कार्य (२ वटा)	पुर्वतयारी सम्पन्न उपभोक्ता/सेवा प्रदायकसँग सम्झौता संरचना निर्माण													वन तथा भू-संरक्षण विभाग	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय		
		१२०	प्रकृतिमा आधारित पर्यटन रणनीति तथा कार्ययोजना निर्माण (४ स्थान)	सूचना प्रकाशन तथा सेवा प्रदायक छनौट पर्यटन कार्ययोजना निर्माण													राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष		
		१२०	उद्यान निर्माण (५ स्थान)	पूर्व तयारी सम्पन्न उद्यान निर्माण कार्य													वनस्पति विभाग	उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय, स्थानीय तह		
		१२१	वन्यजन्तु गणना(२ प्रजाती) (गौडा अर्ना)	फिल्ड सर्भे तथा तथ्याङ्क संकलन प्रारम्भ प्रतिवेदन तयारी													राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग	मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति; साझेदार संस्था		
		१२१	मेपजाली सहितको तारवार(३९ कि.मि.), तथा सोलार फेन्स (१५ कि.मि.) निर्माण	प्रम्भिक कार्य म.क्षे.उपभोक्ता समिति/ सेवा प्रदायक संसद्झौता तारवार निर्माण									२१			३३	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग (४७ कि.मि.) प्रकृति संरक्षण कोष (७ कि मि)	मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति		
१२८	पर्यापर्यटन प्रर्वद्धन, संरक्षण शिक्षा, बैज्ञानिक अनुसन्धान र वनस्पतिको पर स्थानीय संरक्षणका लागि वृहत वनस्पति उद्यानको स्थापना र	१२०	वृहत वनस्पति उद्यानको गुरू योजना निर्माण (१ वटा)	जग्गा निर्धारण तथा व्यवस्थापन गुरूयोजना तयारी													वनस्पति विभाग	नेपाल ट्रष्टको कार्यालय, उद्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय, प्रदेश वन निर्देशनालय, स्थानिय निकाय		
१२९	सरकारले चुरे क्षेत्रको अनुचित दोहन पूर्ण रूपमा रोकिनेछ। संरक्षणमा संलग्न निकायहरुको अनुभव समेत उपयोग गरी चुरे क्षेत्रको संरक्षण र सम्बृद्धिका कार्यहरु समन्वयात्मक, प्रभावकारी र दीगो रूपमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। आगामी आर्थिक वर्ष राष्ट्रपति चुरे क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रमको नीतिगत, कानूनी र संस्थागत सुधार सहित पूनर्संरचना गरिनेछ।	१२३	पर्यापर्यटन क्षेत्र प्रवर्धन कार्यक्रम (१३ वटा)	प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न संरचना निर्माण/ प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन				२									राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु		
		१२३	चुरे क्षेत्रमा अव्यवस्थित जाँखिमयुक्त बस्तिहरुको पहिचान एवं नक्शांकन (१ वटा)	प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न अध्ययन/ अनुसन्धान तथा प्रतिवेदन तयारी प्रारम्भ														राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु	
		१२३	तालतलैया/सिमसार संरक्षण तथा व्यवस्थापन(२७ वटा)	प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न संरचना निर्माण					२					१८				७	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु
		१२३	गल्छी, पहिरो, खहरे रोकथाम (१३८ वटा)	प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न संरचना निर्माण					१०					८४				४४	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु
		१२३	नदी तथा खोला किनारा स्थिरिकरण/व्यस्थापन (स्पर, डाइक, बायो इन्जिनियरिंग समेत) (२३ किमि)	प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न संरचना निर्माण					०					१५				८	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु
		१२३	भूमिगत जल पूनर्भरण र सतहमुनिको पानी उपयोग (५६ वटा)	प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न संरचना निर्माण					२						३४			२०	राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु
१३०	आगामी वर्ष मुख्य सहरहरुमा बायु, ध्वनी,	१२४	सवारी साधनको लागि यूरो-४ मापदण्ड तयार गर्ने (१ वटा)	मस्यौदा मापदण्ड तयारी तथा म.पमा पेश													वातावरण तथा जैविक विविधता महाशाखा	वातावरण विभाग		

बुदा नं	नीति तथा कार्यक्रम	वजट वक्तव्यसंग सम्बन्धित वैदाहर	मुख्य कृयाकलापहरु	माईलस्टोन	कार्यान्वयन अवधि (६)												कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय	
					प्रथम चौमासिक				दोश्रो चौमासिक				तेश्रो चौमासिक						
१	२	३	४	५	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	७	८	
१२४	जल प्रदुषण नियन्त्रणको क्षेत्रगत कार्ययोजना तथा मापदण्ड कार्यान्वयन गरिनेछ ।	१२४	प्रयोगमा रहेको सवारी साधनबाट हुने प्रदुषण सम्बन्धि मापदण्ड (In-used vehicle emission standard) तयार गर्ने (१ वटा)	मस्यौदा मापदण्ड तयारी तथा म.पमा पेश													वातावरण तथा जैविक विविधता महाशाखा	वातावरण विभाग	
		१२४	स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (LAPA) कार्यान्वयन (५०० वटा)	पूर्व तयारी सम्पन्न कार्यान्वयन प्रारम्भ														पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (२०० वटा), जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन	सम्बन्धित स्थानीय तह
		१२४	नमुना जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम (५ वटा)	पूर्व तयारी सम्पन्न कार्यान्वयन प्रारम्भ														जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा	सम्बन्धित स्थानीय तह
		१२४	स्थानीय पालिकाहरुको भू-उपयोगी योजना तयारी (२० वटा)	सेवा प्रदायक छनौट फिल्ड कार्य र योजना तयार														रेड कार्यान्वयन केन्द्र	सम्बन्धित स्थानीय तह; भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरीबी
		१२४	घरभित्रको वायु प्रदुषण सम्बन्धी अध्ययन सात स्थानमा (७ वटा)	पूर्व तयारी सम्पन्न स्थलगत अध्ययन अवलोकन, तथ्याङ्क संकलन विष्लेषण तथा प्रतिवेदन तयार														वातावरण विभाग	सम्बन्धित स्थानीय तहहरु
		१२४	राष्ट्रिय अनुकूलन योजना तयारी (१ वटा)	सूचना प्रकाशन तथा सेवा प्रदायक छनौट योजना तयार															जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापन महाशाखा
१३१	पानीको मुख्य स्रोतको रूपमा रहेको हिमालय संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । हिमताल र हिमनदीको संरक्षण गरी जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण र नदी प्रणाली लगायत जलस्रोतको संरक्षण गरिनेछ । हिमालको सरसफाई	१२४	६ वटा हिमाल (सगरमाथा, मकालु, धवलागिरी, आमादब्लम, पुमरी, सरसफाई कार्य सम्पन्न	पूर्व तयारी सम्पन्न													राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु आरक्ष निर्देशनालय	वातावरण विभाग, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु संरक्षण विभाग,	
		१२२	गल्छी/पहिरो नियन्त्रण (६६ वटा)	इन्जिनियरिङ्ग संरचना निर्माण				३										पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (४३ वटा), वन तथा भू संरक्षण विभाग (२३ वटा)	सम्बन्धित प्रदेश मातहतका कार्यालयहरु र स्थानीय तहहरु
		१२२	पानी पोखरी निर्माण (सिर्चाई, रिर्चार्ज, प्लास्टिक) (२३३ वटा)	इन्जिनियरिङ्ग संरचना निर्माण				१०										पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (२०५ वटा), वन तथा भू संरक्षण विभाग (२८ वटा)	सम्बन्धित प्रदेश मातहतका कार्यालयहरु र स्थानीय तहहरु
		१२२	पानी मुहान संरक्षण तथा व्यवस्थापन (२५२ वटा)	इन्जिनियरिङ्ग संरचना निर्माण				१०										पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना (२४४ वटा); वन तथा भू संरक्षण विभाग (८ वटा)	सम्बन्धित प्रदेश मातहतका कार्यालयहरु र स्थानीय तहहरु
१३२	वातावरण र विकासबीच सन्तुलन कायम हुने गरी विकास कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालन गरिनेछ ।	११६	उच्च हिमालमा रहेका स्थायी नमुना प्लटहरु स्थापना तथा मापन (२५० प्लट)	विज्ञ/परामर्शदाता छनौट स्थायी नमुना प्लटहरुको मापन कार्य सम्पन्न													वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र	रेड कार्यान्वयन केन्द्र	
		११६	चुरे तथा मध्यपहाडको वन स्रोत सर्वेक्षणको तथ्यांक विष्लेषण तथा प्रतिवेदन तयारी (१ वटा)	तथ्याङ्क विष्लेषण तथा प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न														वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र	रेड कार्यान्वयन केन्द्र
		१२४	EIA/IEE गरेका आयोजनाहरुको वातावरणीय अनुगमन (४०)	आयोजनाहरुको अनुगमन आयोजनाहरुको वातावरणीय परिक्षण				१०						१५		१५		वातावरण विभाग	सम्बन्धित आयोजना तथा स्थानीय तह
		१२१	प्रजाति संरक्षण कार्ययोजना नवीकरण (४ प्रजाती)	सेवा प्रदायक छनौट कार्ययोजना तयार											२		२		राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु संरक्षण विभाग
१३३	प्रदेश र स्थानीय तहको सहभागितामा काठमाडौं उपत्यका, महानगरहरु र	१२४	वातावरण मैत्री शहरी बृहत वृक्षारोपण सहित उद्यान निर्माण (७ प्रदेश)	पूर्वतयारी सम्पन्न सम्झौता तथा कार्यारम्भ													वातावरण विभाग	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण	

बुदा नं	नीति तथा कार्यक्रम	बजट वक्तव्यसंग सम्बन्धित बँदाहरू	मुख्य क्रियाकलापहरू	माईलस्टोन	कार्यान्वयन अवधि (६)												कार्यान्वयन गर्ने निकाय	सहयोगी निकाय
					प्रथम चौमासिक				दोश्रो चौमासिक				तेश्रो चौमासिक					
१	२	३	४	५	१	२	३	४	१	२	३	४	१	२	३	४	७	८
	प्रदेश राजधानीहरूलाई हरित सहरमा रुपान्तरण गर्न सहरी वृक्षारोपणलाई व्यापक बनाउनेछ ।		राजधानी)	वृक्षारोपण सहित उद्यान निर्माण														मन्त्रालय
		१२५	विश्व विद्यालयको समन्वयमा विश्व विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई अध्ययन अनुसन्धानका लागि सहयोग (२०५ जना)	छुनोट तथा सम्झौता सोध/अध्ययन/अनुसन्धान र प्रतिवेदन													वातावरण विभाग (१५); राष्ट्रपति चुरे तराई मधेस संरक्षण विकास समिति (१०); वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र (१८०)	योजना, अनुगमन तथा समन्वय महाशाखा; वन विज्ञान अध्ययन संस्थान; कृषि तथा वन विश्वविद्यालय